

„Oktató, kutató, innovátor, mentoráló kolléga, kiváló vezető és mindenekelőtt ember...”: Szivák Judittól búcsúzunk

Rapos Nóra

az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar,
Neveléstudományi Intézetének habilitált docense, a Pedagógusképzés folyóirat
főszerkesztője, ORCID: 0000-0003-3610-3522
rapos.nora@ppk.elte.hu

Szivák Judit a neveléstudomány meghatározó kutató- és oktatóegyénisége, a hazai tanárképzés mértékadó és iránymutató alakja. Újat kereső innovátor, az iskola világát ismerő fejlesztő, a fiatalokra figyelő kolléga, kiváló vezető. Szakmaisága, elhivatottsága példaként szolgál kollégái és tanítványai számára.

Kulcsszavak: Szivák Judit, nekrológ, neveléstudomány, tanárképzés

DOI: 10.37205/TEL-hun.2024.1.05

Dr. Szivák Judit a neveléstudomány meghatározó kutató- és oktató egyénisége. Mértékadó munkásságával nemcsak a szakmába írta be nevét, hanem mindannyiunk szívébe is. Akik közel lehettünk hozzá, sok arcát láthattuk. Egyszerre volt cél tudatos és mindig kíváncsi kutató, a rendszereket és a szervezeteket értő vezető, az újat kereső innovátor, az iskola világát ismerő fejlesztő, a fiatalokra figyelő kolléga. S mindenekelőtt EMBER, aki minden körülmények között kiállt másokért, az igazságért, megharcolt a véleményéért, ugyanakkor meghallotta azt, amit mások képviseltek. Mások, akik távolabbról ismerték, úgy látták őt, mint a hazai tanárképzés mértékadó és iránymutató alakját, innovatív, de egyben a hagyományokra is építő oktatót és kutatót, akit szakmai és társadalmi felelősségvállalása, a hallgatókat és kollégákat tisztelő magatartása, stratégiai látásmódja példaértékűvé tett a pályafutása alatt.

Munkássága szinte mindvégig az Eötvös Loránd Tudományegyetemhez kötődött, bár első szakmai éveit, 1986–1990 között magyar nyelv és irodalom, valamint pedagógia szakos tanárként a Bem József Óvónőképző Szakközépiskolában töltötte. Ezt követően az épp akkor induló Neveléstudományi Doktori Iskola első hallgatói közé választották volt oktatói, akik a mai napig tisztelettel gondolnak egykori diákjukra. 1990-től tudományos munkatárs, majd egyetemi adjunktus volt

az akkor az ELTE BTK szervezeti keretei között működő Neveléstudományi Tan-
széken, később a jogutód Neveléstudományi Intézetben lett habilitált egyetemi
docens. Számptalan egyetemi és kari pozíciót látott el alázattal és szakértő módon.
Tagja volt az ELTE Minőségbiztosítási Bizottságának, az ELTE Oktatási és Képzési
Tanácsának, az ELTE Közoktatási Bizottságának, az ELTE TKKP munkabizottsá-
gának, elnöke az ELTE PPK Tanulmányi Bizottságának és Kreditátviteli Bizottsá-
gának. 2012-től a Pedagógiai és Pszichológia Kar oktatási dékánhelyettese, 2018-
tól a Pedagógusok, Pedagógus szakmai közösségek, Pedagógusképzés kutatócso-
port vezetője. Dékánhelyettesi munkája a fiatal kar életében meghatározó volt,
melynek során a hallgatók tanulásának minőségi megszervezésén és szakértő tá-
mogatásán dolgozott mindvégig.

Oktatói tevékenysége jelentős volt nemcsak a kar életében, de a hazai felsőok-
tatásban is, különös tekintettel a pedagógusképzésre. A Neveléstudományi Intézet
szinte minden képzésén tanított alap- és mesterszinten, valamint a Neveléstudo-
mányi Doktori Iskolában. Két szakirány szakfelelőseként irányította a bolognai
rendszerű pedagógia alapszak oktatási asszisztensi szakirányát, majd 2010-től a
mesterképzésben működő intézményfejlesztő szakirányt. Oktatás- és tananyagfej-
lesztői munkássága túlmutat egyetlen egyetem keretein. Három akkreditált to-
vábbképzést fejlesztett (Új tanulás szervezési eljárások, Tevékenységközpontú pe-
dagógia, Intézményértékelés), kézikönyveket, módszertani gyűjteményeket állí-
tott össze a képzők és a hallgatók részére. Kitartó erővel képviselte az általa
vezetett képzésekben az állandó megújulást, s kritikusan, elemző módon gondol-
kodott saját képzői, oktatói gyakorlatáról is.

Kutatói munkássága megkerülhetetlen, kutatói érdeklődése széles körű,
ugyanakkor elmélyült volt. Hozzá kötődik a kezdő pedagógusok hazai kutatása,
és Judit neve mindenki számára egybefonódott a reflektivitással. Nincs olyan pe-
dagógus hallgató, vagy tanárképző, aki ne olvasná, hivatkozná reflektivitásról
szóló műveit, és nem használná munkája elemzéséhez az általa összegyűjtött gy-
akorlatokat, de nem csupán oktatta, gyakorolta is a reflektivitást. Munkájának kö-
szönhető, hogy az ELTE tanárképzésének karokon átívelő gondolata és gyakorlata
lett a reflektív elemzés.

Nevéhez fűződő kutató-fejlesztő munkáiban egyedülálló következetességgel
kereste az elmélet és a gyakorlat összekapcsolását. Mindvégig a tenni akarás, egy
jobb, boldogabb és eredményesebb köznevelési, tanárképzési rendszer víziója haj-
totta. Szinte megszámlálhatatlan kutató-fejlesztő munkája során nyughatatlanul

kereste az együttműködés lehetőségét rendszerek, szervezetek és szereplők között. Közoktatási intézményekkel való kapcsolata évtizedes múltat tekint vissza. Értő és támogató kapcsolattartó volt a neveléstudomány és a szakmódszertan, s különösen az iskola világa között. Ez utóbbi alapján lett a közoktatásfejlesztés híve, továbbképzések résztvevője, szervezője.

2004 és 2006 között az MTA Pedagógiai Bizottságának *A tanárjelöltek szakmai kompetenciájának változása a tanárképzésben* című pályázatán a hazai tanárképzést vizsgálta kutatótársaival abból a célból, hogy feltárja, miképp befolyásolják a pedagógusképzés különböző szakaszai a jelöltek nézeteit. 2008 és 2010 között a *Tanulási eredmények az oktatásban és az értékelésben* című kutatással a tanulási eredmény alapú szemlélet és gyakorlat elterjesztését támogatta a felsőoktatásban. A *Dobbantó-program* megbecsült tagjaként a tanulók személyre szabott, egyéni fejlesztésének intézményi kereteinek megteremtésén dolgozott, lehetőséget adva a lemorzsolódás felé sodródó diákoknak tanulmányaik befejezésére és munkaerőpiaci kompetenciák megszerzésére.



Tagja volt a 2009–2011 között működő kutató-fejlesztő csoportnak, ahol *a tanári kompetenciák fejlődési szintjeinek leírásához kapcsolódó koncepciót kidolgozták*. Részt vállalt *A mentorfelkészítés rendszere, próbája, a mentorképzés szakterületi előkészítése* című TÁMOP-projektben. Ez a munkája alapozta meg az azóta is működő mentorképzés országos viszonylatban is elismert kari kereteit. 2013 és 2014 között az Oktatási Hivatal megbízásából dolgozott a *Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) bevezetésének szakmai támogatásán*. Szintén az Oktatási Hivatal felkérésére vezette azt a kutató-fejlesztő csapatot, ahol kidolgozásra került *a pedagógus-életpálya mester- és kutatópedagógus fokozata*. Ez a mai napig működő rendszer a szakmai fejlődésre, innovációra és együttműködésre képes pedagógus szerepét erősítette meg a köznevelésben. Ezt követően a TÁMOP 4.1.2 projekten belül *az osztatlan tanárképzés gyakorlati rendszerét és támogató környezetét kidolgozó csoport országos koordinátora* lett. Ehhez a nagyhatású fejlesztéshez kapcsolódó kutatása volt *A pedagógusprofesz-*

szió hazai megújításának esélyei a mesterpedagógus programok tükrében (2020). 2017-től 2021-ig vezette az ELTE Mindenki iskolája-projektjének fejlesztését, amelynek célja a köznevelés módszertani megújításának támogatása volt a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából. Haláláig vezető kutatói szerepet vállalt a pedagógusok szakmai fejlődését vizsgáló, jelenleg is folyó OTKA-kutatásban.

Váratlan halála sokakat rendített meg. Miközben döbönt csendben próbáljuk elfogadni távozását, a munkásságára való visszaemlékezés újragondolásra, reflexióra kell készítsen mindenkit, a távoli követőket és a személyes barátokat egyaránt. Tanulunk kell erejéből és abból, amilyen határozottsággal látta a célokat. Itt hagyta nekünk bölcsességét, erejét, szeretetét. Igyekszünk jól gazdálkodni vele! Több ezer tanítványod, kollégád és tisztelőd nevében ezúton búcsúzunk Tőled.

Nyugodj békében, Judit!

“A teacher, researcher, innovator, mentoring colleague, excellent leader and above all, a human being...”: saying farewell to Judit Szivák

Judit Szivák was a university professor, an outstanding researcher in educational science and a guiding figure of Hungarian teacher education. She was an innovator, a developer who knew the world of the school, a colleague who paid attention to young people, and an excellent leader. Her professionalism and dedication will serve as an example both for her colleagues and students.

Keywords: *Judit Szivák, obituary, educational science, teacher training*